

ULKOASIAINVALIOKUNNAN LAUSUNTO 2/2002 vp

Valtioneuvoston selvitys avoimesta koordinaatiosta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 3 päivänä huhtikuuta 2002 lähettänyt valtioneuvoston selvityksen avoimesta koordinaatiosta (E 20/2002 vp) ulkoasiainvaliokunnalle lausunnon antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- alivaltiosihteeri Antti Peltomäki, valtioneuvoston kanslia
- linjanjohtaja Jan Store, ulkoasiainministeriö.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Valtioneuvoston selvitys sisältää kuvauksen avoimen koordinaatiomenetelmän käytöstä EU:n toiminnassa. Menetelmä otettiin käyttöön Lissabonin Eurooppa-neuvoston kokouksessa maaliskuussa 2000 osana EU:n strategiaa kilpailukyvyyn kohentamiseksi (strategia työllisyydestä, talousuudistuksista ja sosiaalisesta yhteenkuuluvuudesta). Mainitun kokouksen päätelmässä avoin koordinaatio määritellään keinoksi levittää hyviä toimintatapoja ja edistää lähentymistä EU:n tärkeimpiin päämääriin.

Yhteisön perustamissopimus ei sisällä määräyksiä avoimesta koordinaatiosta, vaan se on poliittisin päätöksin luotu väline. Koska avoimessa koordinaatiossa ei ole kyse oikeudellisesta sitovan instrumentin käytöstä, ei sen käyttöön otolla selvityksen mukaan ole muodollista vaikutusta toimivallan jakoon yhteisön ja jäsenvaltion välillä.

Lissabonin kokouksessaan maaliskuussa 2000 Eurooppa-neuvosto päätti sosiaalisen syrjäytymisen torjunnan, innovatiivisia yrityksiä

koskevan yrityspolitiikan, tutkimuspolitiikan sekä eEurope-toimintaohjelman avoimesta koordinaatiosta. Tukholman Eurooppa-neuvosto teki maaliskuussa 2001 vastaavat päätökset koulutuspolitiikan ja eläkepolitiikan avoimesta koordinaatiosta. Terveysturvallisuuden ja vanhustenhoidon avoimesta koordinaatiosta päätettiin Göteborgin Eurooppa-neuvoston kokouksessa kesäkuussa 2001 ja nuorisopolitiikan avoimesta koordinaatiosta opetus- ja nuorisoasioiden neuvostossa helmikuussa 2002. Komissio on heinäkuussa 2001 esittänyt avoimen koordinaation soveltamista maahanmuuttopolitiikkaan ja marraskuussa 2001 turvapaikkapolitiikkaan.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvoston selvityksen mukaan Suomi suhtautuu varauksellisesti avoimen koordinaation käyttöön. Suomi arvioi avoimen koordinaation soveltamista tapauskohtaisesti ja edellyttää että:

— on oltava selkeä konkreettinen tavoite, johon avoimen koordinaation soveltamisella pyritään unionin keskeisten strategisten tavoitteiden edistämiseksi,

— avoimen koordinaation tarkoituksen pitää sisältyä unionin päämääriin,

— avoimen koordinaatiomenetelmän on oltava asetetun tavoitteen saavuttamiseksi sopivin väline (toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaate),

— avoimen koordinaatiomenetelmän käytön on oltava tarkoituksenmukaista, menettelyjen oikeassa suhteessa asetettuun tavoitteeseen ja mahdollisimman kevyitä (suhteellisuusperiaate),

— avoimen koordinaatiomenetelmän käyttö ei saa tosiasiallisesti muuttaa unionin toimielinten välisiä suhteita, ja sen kansallisessa valmistelussa on turvattava eduskunnan asema EU-asioiden käsittelyssä,

— avoin koordinaatio ei saisi johtaa siihen, että ajan myötä syntyy uusia prosesseja, jotka kuormittavat liiaksi neuvoston työskentelyä ja hämärtävät toimivaltasuhteita. Avoimen koordinaation tulokset tulisi mahdollisuuksien mukaan kytkeä olemassa oleviin prosesseihin ja menettelyihin.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Ulkoasiainvaliokunta pitää valtioneuvoston selvitystä kattavana kuvauksena avoimen koordinaatiomenetelmän taustasta, sen käytöstä ja käyttöön liittyvistä ongelmista. Euroopan unionin tulevaisuutta koskevasta valtioneuvoston selonteosta (VNS 3/2001 vp) laatimassaan mietinnössä (UaVM 18/2001 vp) ulkoasiainvaliokunta on todennut, että valiokunta suhtautuu lähtökohtaisen varauksellisesti avoimen koordinaation käytön laajentamiseen yhteisön toiminnassa. Eduskunta on hyväksynyt valiokunnan mietinnön 10 päivänä joulukuuta 2001. Valtioneuvoston selvitys ei mainitse selontekoa eikä edellä mainittua eduskunnan kantaa.

Ulkoasiainvaliokunta toteaa, että valtioneuvoston avoimen koordinaation käyttöä koskeva kanta vastaa pitkälle edellä mainittua ulkoasiainvaliokunnan kantaa. Valiokunta pitää tärkeinä selvityksessä esitettyjä tarkentavia edellytyksiä, joiden mukaisesti avoimen koordinaation käyttöä arvioidaan tapauskohtaisesti.

Valiokunta näkee saamansa selvityksen perusteella avoimesta koordinaatiosta voivan seu-

rata ongelmia esimerkiksi siten, että se hämärtää toimivaltasuhteita sekä unionin toimielinten että jäsenvaltioiden ja unionin välillä. Avoimen koordinaatiomenetelmän käyttö voi esimerkiksi käytännössä johtaa komission toimivallan korostumiseen asioissa, joissa sillä ei perussopimusten mukaan ole toimivaltaa. Alueilla, joilla yhteisöllä on vahvaa toimivaltaa perustamissopimusten nojalla, esimerkiksi mahdollisuus määräenemmistöpäätösten käyttöön, avoimen koordinaation käyttö voi olla omiaan heikentämään yhteisön toimivaltaa. Toisaalta avoimen koordinaation avulla unionille voidaan pyrkiä luomaan toimivaltaa, jota sillä ei perussopimusten mukaan ole.

Lausunto

Lausuntonaan ulkoasiainvaliokunta kunnioittavasti ilmoittaa,

että valiokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 2 päivänä toukokuuta 2002

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Liisa Jaakonsaari /sd	Juha Korkeaoja /kesk
vpj.	Henrik Lax /r	Outi Ojala /vas
jäs.	Ulla Anttila /vihr	Kalevi Olin /sd
	Antti Kalliomäki /sd	Mirja Ryyänen /kesk
	Bjarne Kallis /kd	Hannu Takkula /kesk
	Antero Kekkonen /sd	Martti Tiuri /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Antti Pelttari.